

ΓΟΝΙΚΕΣ ΑΠΑΓΩΓΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Εισαγωγή

Το παρόν σημείωμα παραθέτει πληροφορίες αναφορικά με το θέμα των γονικών απαγωγών ανήλικων παιδιών (κάτω των δεκαέξι ετών). Συγκεκριμένα, στοχεύει να καθοδηγήσει τον γονέα ο/η οποίος/α υποψιάζεται πιθανή γονική απαγωγή του παιδιού του/της, δηλαδή παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση του εκτός του χώρου συνήθους διαμονής του από τον άλλο γονέα, σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβεί για ενεργοποίηση κρατικών και διεθνών μηχανισμών για τον εντοπισμό και την επιστροφή του παιδιού πίσω στον τόπο συνήθους διαμονής του, καθώς επίσης και για την ποινική δίωξη του γονέα-απαγωγέα.

Το θέμα των γονικών απαγωγών ανήλικων παιδιών έχει αστικές και ποινικές πτυχές.

Αστικές Πτυχές

Αναφορικά με τις αστικές πτυχές του θέματος, βασικό νομικό εργαλείο αποτελεί η Σύμβαση της Χάγης του 1980 για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών στην οποία η Κυπριακή Δημοκρατία έχει προσχωρήσει στις 4 Νοεμβρίου 1994. Η εν λόγω Σύμβαση ισχύει για τα Συμβαλλόμενα σ' αυτή Μέρη, ενώ σε περιπτώσεις όπου οι απαγωγές αφορούν Κράτη, Μη Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση, υπάρχει δυνατότητα διπλωματικών ενεργειών από το Υπουργείο Εξωτερικών. Σημειώνεται ότι, η αποτελεσματικότητα αυτών των ενεργειών, σε Κράτη, Συμβαλλόμενα ή Μη Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση, εξαρτάται από το βαθμό ανταπόκρισης τους στο συγκεκριμένο αίτημα που βασίζεται στη βούληση ή/και τις δυνατότητες των θεσμών τους.

Ποινικές Πτυχές

Επιπρόσθετα από την αστική πτυχή, η γονική μετακίνηση ή κατακράτηση ανήλικου εκτός του τόπου συνήθους διαμονής του αποτελεί και ποινικό αδίκημα. Ο επηρεαζόμενος γονέας θα πρέπει να προβεί, άμεσα, σε σχετική καταγγελία στην αστυνομία ούτως ώστε να ενεργοποιηθούν οι ενδεδειγμένοι μηχανισμοί της ποινικής διαδικασίας, εντός και εκτός Κύπρου. Συγκεκριμένα, με την καταγγελία ενεργοποιείται η διαδικασία έκδοσης ευρωπαϊκού ή διεθνούς εντάλματος σύλληψης εναντίον του γονέα-απαγωγέα, με στόχο τον εντοπισμό και την επιστροφή του στην Κύπρο για προσαγωγή του σε κυπριακό δικαστήριο. Σημειώνεται ότι η έναρξη της ποινικής διαδικασίας εναντίον του γονέα δεν συνεπάγεται άμεση ή ταυτόχρονη επιστροφή του απαχθέντος παιδιού στην Κύπρο. Η ποινική δίωξη αφορά μόνο τον γονέα που διέπραξε το αδίκημα της απαγωγής ανήλικου. Για τον εντοπισμό και την επιστροφή του παιδιού

στον τόπο της συνήθους διαμονής του, στην Κύπρο, θα πρέπει να ξεκινήσει η αστική διαδικασία με βάση την πιο πάνω Σύμβαση της Χάγης.

Επιπρόσθετα, ο επηρεαζόμενος γονέας θα πρέπει να γνωρίζει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα παροχής οικονομικής βοήθειας ή νομικής αρωγής για τις ενέργειες του εκτός Κύπρου από κρατικές υπηρεσίες της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στις μόνες περιπτώσεις που δεν επωμίζεται οποιαδήποτε νομικά έξοδα είναι όταν το Κράτος που είναι Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση ενεργεί δωρεάν, μέσω του κρατικού μηχανισμού του, χωρίς να απαιτείται αμοιβή δικηγόρου για την αίτηση. Επίσης, όταν και εφόσον ο γονέας-αιτητής κριθεί δικαιούχος από το ξένο Δικαστήριο στο οποίο έχει προσφύγει, τα έξοδα νομικής βοήθειας και συμβουλής δυνατό να καλύπτονται από το εθνικό σύστημα του Κράτους στο οποίο έχει μετακινηθεί η κατακρατείται το ανήλικο παιδί.

Πιο κάτω παρατίθενται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων κρατικών υπηρεσιών και μη κυβερνητικών φορέων σε περιπτώσεις γονικής απαγωγής ανηλίκων. Ο επηρεαζόμενος γονέας έχει τη δυνατότητα να απευθύνεται στις πιο κάτω υπηρεσίες για ενεργοποίηση του σχετικού κρατικού μηχανισμού αντιμετώπισης των περιστατικών αυτών.

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης αποτελεί την Κεντρική Αρχή για εφαρμογή της Σύμβασης της Χάγης του 1980 για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών (Άρθρο 6), στην οποία η Κυπριακή Δημοκρατία προσχώρησε στις 4 Νοεμβρίου του 1994.

Βασική πρόνοια της Σύμβασης είναι η διασφάλιση της άμεσης επιστροφής ανηλίκων παιδιών – μέχρι την ηλικία των 16 ετών – τα οποία μετακινήθηκαν από τον τόπο συνήθους διαμονής τους ή κατακρατήθηκαν σε οποιοδήποτε Κράτος το οποίο είναι Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση, από τον ένα γονέα χωρίς τη συγκατάθεση του άλλου γονέα.

Μεταξύ άλλων, οι βασικές πρόνοιες της Σύμβασης (Άρθρο 7) προβλέπουν ότι:

Οι Κεντρικές Αρχές οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων Αρχών στα αντίστοιχα Κράτη προς διασφάλιση της άμεσης επιστροφής των παιδιών και προς πραγματοποίηση των άλλων σκοπών της Σύμβασης αυτής. Ειδικότερα, είτε απευθείας είτε με τη βοήθεια οποιουδήποτε ενδιαμέσου, οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα προς:

- ✓ Εντοπισμό του μέρους όπου διαμένει το παιδί το οποίο έχει μετακινηθεί ή κατακρατηθεί παράνομα

- ✓ Παρεμπόδιση περαιτέρω βλάβης του παιδιού ή ζημιάς σε ενδιαφερόμενα μέρη, με τη λήψη προσωρινών μέτρων
- ✓ Διασφάλιση της εκούσιας επιστροφής του παιδιού ή προς εξεύρεση φιλικού διακανονισμού για το θέμα
- ✓ Ανταλλαγή, όπου αυτό είναι επιθυμητό, πληροφοριών όσον αφορά το κοινωνικό υπόβαθρο του παιδιού
- ✓ Παροχή πληροφοριών γενικής φύσεως όσον αφορά την ισχύουσα νομοθεσία, σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης
- ✓ Έναρξη ή διευκόλυνση της εγκαθίδρυσης δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών με στόχο να επιτευχθεί η επιστροφή του παιδιού και σε κατάλληλη περίπτωση, διευθέτηση της οργάνωσης ή διασφάλισης της αποτελεσματικής άσκησης των δικαιωμάτων επικοινωνίας
- ✓ Παροχή ή διευκόλυνση παροχής νομικής βοήθειας και συμβουλής, όπου οι περιστάσεις αυτό απαιτούν, περιλαμβανομένης της συμμετοχής δικηγόρου και νομικών συμβούλων
- ✓ Παροχή διοικητικών διευθετήσεων που δυνατόν να είναι αναγκαίες και κατάλληλες για τη διασφάλιση της ασφαλούς επιστροφής του παιδιού
- ✓ Τήρηση αμοιβαίας πληροφόρησης αναφορικά με την εκτέλεση της Σύμβασης αυτής και, κατά το μέτρο του δυνατού, περιορισμό οποιωνδήποτε εμποδίων στην εφαρμογή της.

Επισημαίνεται ότι οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλη οργάνωση που ισχυρίζεται ότι ένα ανήλικο παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατηθεί κατά παράβαση των δικαιωμάτων φύλαξης, δύναται να αποταθεί είτε στην Κεντρική Αρχή του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού είτε στην Κεντρική Αρχή οποιουδήποτε άλλου Κράτους, Συμβαλλόμενου στη Συνθήκη Μέρους, για συνδρομή στη διασφάλιση επιστροφής του παιδιού στον τόπο συνήθους διαμονής του, δηλαδή στην Κύπρο.

Η Κεντρική Αρχή της Κύπρου θα ενεργήσει ως διαβιβαστική Αρχή, δηλαδή θα διαβιβάσει εκ μέρους του επηρεαζόμενου γονέα την Αίτηση Επιστροφής στην Κεντρική Αρχή του Κράτους που είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στη Σύμβαση. Η Κεντρική Αρχή που παραλαμβάνει την αίτηση επιστροφής έχει την ευθύνη - στα πλαίσια προώθησης του αιτήματος - να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα από τη Σύμβαση μέτρα.

Σημειώνεται ότι η διαδικασία υποβολής της αίτησης, όπως αυτή προβλέπεται από τη Σύμβαση, γίνεται με τη μορφή συγκεκριμένου Εντύπου το οποίο, αφού συμπληρωθεί κατάλληλα και μεταφραστεί στην αποδεκτή από το Συμβαλλόμενο Μέρος γλώσσα επικοινωνίας, διαβιβάζεται, μαζί με τα απαραίτητα έγγραφα/πιστοποιητικά, στην αντίστοιχη Κεντρική Αρχή του Κράτους που είναι Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση στο οποίο εντοπίζεται το παιδί.

(Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Σύμβαση της Χάγης και τη συμπλήρωση του υπό αναφορά εντύπου απευθύνεστε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης).

Εφόσον δεν είναι δυνατή η εκούσια επιστροφή του παιδιού και δεν μπορεί να επιτευχθεί οποιαδήποτε συμβιβαστική λύση μεταξύ των δυο μερών, τότε καταχωρείται σχετική αίτηση στο Δικαστήριο της χώρας στην οποία μετακινήθηκε το παιδί για την εκκίνηση της αστικής διαδικασίας.

Εναπόκειται στα Δικαστήρια του Κράτους στο οποίο έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται το παιδί να διατάξει ή όχι την άμεση επιστροφή του ή να λάβει απόφαση διασφάλισης της αποτελεσματικής άσκησης των δικαιωμάτων επικοινωνίας (Άρθρο 21).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι Αποφάσεις αυτές αφορούν μόνο την επιστροφή του παιδιού και δεν εκλαμβάνονται ως Αποφάσεις επί της ουσίας των γονικών δικαιωμάτων. Αρμοδιότητα για τη λήψη τέτοιας Απόφασης διατηρούν τα Δικαστήρια του τόπου συνήθους διαμονής του παιδιού, στον οποίο και διατάσσεται η επιστροφή του (Άρθρο 19).

Εφόσον ολοκληρωθεί η ασφαλής επιστροφή ενός παιδιού στον τόπο συνήθους διαμονής του, η διεκδίκηση γονικών δικαιωμάτων θεωρείται πλέον ως ιδιωτική υπόθεση και γίνεται μέσω ιδιώτη δικηγόρου στα εθνικά δικαστήρια. Η Κεντρική Αρχή της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν εμπλέκεται ούτε παρακολουθεί την εξέλιξη των υποθέσεων αυτών.

Αναφορικά με το κόστος των διαδικασιών που προκύπτουν από τη Σύμβαση με βάση τα Άρθρα 26 και 42, κάθε Κράτος, Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση Μέρος, κατά την προσχώρηση του σε αυτή, έχει το δικαίωμα να διατηρήσει επιφύλαξη σε σχέση με τα έξοδα που προκύπτουν από την εφαρμογή της Σύμβασης. Αυτό σημαίνει ότι το κράτος έχει το δικαίωμα να δηλώσει ότι δεν δεσμεύεται για την καταβολή οποιωνδήποτε εξόδων που προκύπτουν από τη συμμετοχή δικηγόρου ή νομικών συμβούλων ή από διαδικασίες ενώπιον του δικαστηρίου, εκτός σε όση έκταση αυτά τα έξοδα δυνατό να καλύπτονται από το εθνικό σύστημά του όσον αφορά νομική βοήθεια και συμβουλή. Για τα Συμβαλλόμενα Μέρη που δεν έχουν διατηρήσει την επιφύλαξη αυτή, η νομική εκπροσώπηση του αιτούντος στα δικαστήρια γίνεται χωρίς οικονομική επιβάρυνση από κρατικούς δικηγόρους της ίδιας της Κεντρικής Αρχής. Η Κύπρος συγκαταλέγεται στα κράτη που δεν έχουν διατηρήσει μια τέτοια επιφύλαξη και ως εκ τούτου για τις εισερχόμενες αιτήσεις από Συμβαλλόμενα Μέρη η εκπροσώπηση του αιτούντος στο δικαστήριο γίνεται από το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Διευκρινίζεται επίσης ότι, η εν λόγω Σύμβαση ισχύει μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και των υπολοίπων Κρατών, Συμβαλλόμενων στη Συνθήκη Μερών, (τα οποία μέχρι σήμερα αριθμούν σε σύνολο τα 93) και για τα οποία είτε η Δημοκρατία έχει δηλώσει ότι αποδέχεται την προσχώρηση τους στη Σύμβαση, είτε τα κράτη αυτά έχουν δηλώσει την αποδοχή της προσχώρησης της Κύπρου ώστε να τίθεται σε αμφίδρομη ισχύ η Σύμβαση (όπως προβλέπεται και από το Άρθρο 38).

Στις περιπτώσεις που ένα παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται σε Κράτος που δεν είναι Συμβαλλόμενο Μέρος και άρα δεν δεσμεύεται από την εν λόγω Σύμβαση, τότε η Κεντρική Αρχή, Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, δεν έχει την αρμοδιότητα να προωθήσει οποιαδήποτε αίτηση στο Κράτος αυτό για επιστροφή του παιδιού στο συνήθη τόπο διαμονής του, στην Κύπρο. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο επηρεαζόμενος γονέας συμβουλευέται όπως απευθυνθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών για οποιαδήποτε δυνατή συνδρομή. Ταυτόχρονα, προτρέπεται να καταγγείλει στην Αστυνομία το ποινικό αδίκημα της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης ανηλίκου όπως επεξηγήθηκε ανωτέρω.

Νομική Υπηρεσία

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος προΐσταται της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας (ανεξάρτητη Υπηρεσία μη υπαγόμενη σε κάποιο Υπουργείο), είναι ο νομικός σύμβουλος του κράτους, δηλαδή του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών και όλων των Τμημάτων της Δημόσιας Υπηρεσίας.

Όταν ληφθεί αίτημα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως από την Κεντρική Αρχή άλλης χώρας Συμβαλλόμενης στη Σύμβαση της Χάγης για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών που κυρώθηκε με το Νόμο 11 (III)/1994, αφού η αίτηση εξεταστεί και πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις, αποστέλλεται στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για καταχώρηση αίτησης στο Οικογενειακό Δικαστήριο της Επαρχίας που εντοπίζεται το παιδί για την επιστροφή του στη χώρα της συνήθους διαμονής του. Δηλαδή ο Γενικός Εισαγγελέας εκπροσωπεί τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ο οποίος έχει εξουσιοδοτηθεί από το γονέα αιτητή να ενεργήσει για λογαριασμό του για τους σκοπούς της Σύμβασης. Παράλληλα καταχωρείται και ενδιάμεση αίτηση για τοποθέτηση του ονόματος του παιδιού στο στοπ λιστ,(κατάλογος ατόμων στα οποία απαγορεύεται η έξοδος από την κυπριακή Δημοκρατία), ούτως ώστε να μην χαθούν τα ίχνη του και να διασφαλιστεί η παραμονή του στην Κύπρο μέχρι τελικής εκδίκασης της υπόθεσης.

Για τη προετοιμασία της υπόθεσης, αναλόγως των περιστάσεων, επικοινωνεί μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με τον επηρεαζόμενο γονέα, ο οποίος ζητά την επιστροφή του παιδιού του, αφού ενδεχόμενα να είναι και ο μάρτυρας για την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία. Στις πλείστες των περιπτώσεων ο γονέας πρέπει να δίνει μαρτυρία στο Δικαστήριο για αντίκρουση των ισχυρισμών του γονέα απαγωγέα, αφού οι γονείς είναι σε καλύτερη θέση να γνωρίζουν τα γεγονότα της υπόθεσης π.χ εάν προβληθεί η υπεράσπιση της συγκατάθεσης.

Μετά την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου, η Νομική Υπηρεσία συμβουλεύει ανάλογα με την περίπτωση, την Αστυνομία ή το Υπουργείο, για την εκτέλεση της απόφασης.

Υπάρχει προθεσμία 14 ημερών για άσκηση έφεσης, την οποία επίσης χειρίζεται η Νομική Υπηρεσία.

Στη Νομική Υπηρεσία αποστέλλονται για γνωμοδότηση οι ανακριτικοί φάκελοι της Αστυνομίας, σε περίπτωση που υπάρχει καταγγελία για παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού εκτός Κύπρου και αναλόγως εάν πρόκειται για χώρα της ΕΕ μπορεί να δοθούν οδηγίες για έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εναντίον του απαγωγέα (αυτό αφορά εξερχόμενες αιτήσεις). Εάν πρόκειται για περίπτωση εκτός ΕΕ, μπορεί να δοθούν οδηγίες για έκδοση διεθνούς εντάλματος σύλληψης.

Υπουργείο Εξωτερικών

Το Υπουργείο Εξωτερικών περιορίζεται σε διπλωματικές ενέργειες με αντίστοιχα Υπουργεία Εξωτερικών για τον εντοπισμό απαχθέντων παιδιών και την επιστροφή τους στον τόπο συνήθους διαμονής τους, στην Κύπρο. Το Υπουργείο Εξωτερικών έχει εμπλοκή μόνο στις περιπτώσεις γονικών απαγωγών, μετακίνησης ή/και παράνομης κατακράτησης ανηλίκων σε Κράτη που δεν είναι Συμβαλλόμενα Μέρη στη Σύμβαση της Χάγης για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών (1980), ή είναι Συμβαλλόμενα Μέρη αλλά η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει αποδεχθεί ακόμη την προσχώρηση τους με βάση τη Γνωμοδότηση 1/13 του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (14/10/2014). Ως αναφέρθηκε ανωτέρω, για τις υποθέσεις που αφορούν Συμβαλλόμενα Μέρη στην πιο πάνω Σύμβαση, η αρμοδιότητα ανήκει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, ως η Κεντρική Αρχή.

Η αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Εξωτερικών και οι Διπλωματικές Αποστολές σε συνεννόηση με αρμόδιες κρατικές Υπηρεσίες παρακολουθούν τις εν λόγω υποθέσεις για τις όποιες εξελίξεις.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) έχουν την αρμοδιότητα ενημέρωσης του επηρεαζόμενου γονέα σχετικά με τα ακόλουθα:

- ✓ τη δυνατότητα ν' αποταθεί στην αρμόδια Αρχή (Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως) για διεκδίκηση επιστροφής του παιδιού, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Χάγης του 1980 για τις Αστικές Πτυχές της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών, την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει,
- ✓ τη δυνατότητα ν' αποταθεί στο Υπουργείο Εξωτερικών για διεκδίκηση επιστροφής του παιδιού, στην περίπτωση που βρίσκεται σε Κράτος εκτός της Σύμβασης,
- ✓ τη σκοπιμότητα καταγγελίας της γονικής απαγωγής στην Αστυνομία,
- ✓ τις υπηρεσίες της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Hope for Children», ευρωπαϊκή τηλεφωνική γραμμή 116000 (Ιδате κατωτέρω).
- ✓ Για το γεγονός ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν την αρμοδιότητα αποστολής αιτήματος προς τη Διεθνή Κοινωνική Υπηρεσία για την επίβλεψη των συνθηκών διαβίωσης του απαχθέντος παιδιού σε μη Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση κράτος, εκεί όπου υπάρχει πρόσβαση. Απαραίτητη προϋπόθεση για προώθηση της διαδικασίας αυτής είναι η προσκόμιση ακριβούς διεύθυνσης.
- ✓ Σε περιπτώσεις όπου κρίνεται αναγκαίο και ο επηρεαζόμενος γονέας το επιθυμεί, υπάρχει επίσης η δυνατότητα παραπομπής του στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για παροχή ψυχολογικής στήριξης.

Γραφείο INTERPOL στην Κύπρο

Αφού γίνει η καταγγελία από τον επηρεαζόμενο γονέα στον αστυνομικό σταθμό της επαρχίας του, το Γραφείο INTERPOL ειδοποιείται από τον εν λόγω αστυνομικό σταθμό, αν, και, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ή υποψίες ότι το παιδί μεταφέρθηκε σε άλλη χώρα. Το Γραφείο της INTERPOL Λευκωσίας διαβιβάζει σχετικό μήνυμα προς το Γραφείο της INTERPOL στη χώρα στην οποία υπάρχουν υποψίες ότι έχει μεταφερθεί το παιδί, με το οποίο ζητείται όπως επιβεβαιωθεί η είσοδος του παιδιού και του γονέα στη συγκεκριμένη χώρα. Στο μήνυμα ζητείται επίσης όπως επιβεβαιωθεί η κατάσταση της υγείας του παιδιού.

Όταν εκδοθεί εθνικό ένταλμα σύλληψης εναντίον του γονέα-απαγωγέα και αφού εξασφαλιστεί σχετική έγκριση του Γενικού Εισαγγελέα (είτε για έκδοση Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης είτε για να καταζητηθεί διεθνώς) αποστέλλεται σχετικό μήνυμα και πάλι μέσω της INTERPOL για τη σύλληψη του γονέα, με σκοπό την έκδοση ή παράδοσή του στις Κυπριακές Αρχές και την επιστροφή του παιδιού. Ζητείται επίσης από τη Γενική Γραμματεία της INTERPOL η έκδοση ερυθράς αγγελίας για το καταζητούμενο πρόσωπο και κίτρινης αγγελίας (ελλείπον πρόσωπο) για τον ανήλικο. Για την έκδοση κίτρινης αγγελίας για το ανήλικο παιδί πρέπει να εξασφαλιστεί η συγκατάθεση του επηρεαζόμενου γονέα.

Σημειώνεται ότι, στις περιπτώσεις όπου ο απαγωγέας καταφύγει σε χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να καταστεί δυνατή η σύλληψή του, με σκοπό την έκδοσή του στις Κυπριακές Αρχές, πρέπει να υπάρχει διμερής συμφωνία για έκδοση φυγόδικων μεταξύ των δύο χωρών. Στις περιπτώσεις αυτές ενημερώνεται και το Υπουργείο Εξωτερικών.

Παράλληλα, ως αναφέρεται ήδη πιο πάνω, ενημερώνεται και το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ως η Κεντρική Αρχή για να προβεί στις δέουσες ενέργειες βάσει της Σύμβασης της Χάγης. Επίσης συμβουλευόμαστε ο επηρεαζόμενος γονέας όπως υποβάλει σχετικό αίτημα και προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για να καταστεί δυνατή η έναρξη της διαδικασίας.

Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (YAM)

Η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως), είναι αρμόδια για τον έλεγχο άφιξης και αναχώρησης προσώπων (αλλοδαπών και μη) από τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Κύπρου. Επίσης έχει την αρμοδιότητα τοποθέτησης και αφαίρεσης ατομικών στοιχείων, προσώπων των οποίων απαγορεύεται η έξοδος από την Κύπρο (Stop-List), με βάση οδηγίες/διατάγματα αρμόδιου δικαστηρίου, ή άλλης αρμόδιας Αρχής, ως επίσης και τον έλεγχο του Stop-List.

Επιπλέον, έχουν δοθεί σαφείς και αυστηρές οδηγίες από τον Διοικητή YA&M στα μέλη της YA&M που εργάζονται στα νόμιμα σημεία εισόδου και εξόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως γίνεται αυστηρός και σχολαστικός έλεγχος όλων των περιπτώσεων ανήλικων παιδιών που πρόκειται να ταξιδέψουν, με συνοδεία των γονέων/κηδεμόνων τους ή άλλων προσώπων δυνάμει εγκύρων εξουσιοδοτήσεων/ διαταγών δικαστηρίου ή κάθε άλλου νόμιμου και αποδεκτού τρόπου από τον/τους γονείς. Επιπρόσθετα, για επιβεβαίωση της αυθεντικότητας αυτών των αποδεικτικών στοιχείων γίνεται τηλεφωνική επικοινωνία με τον ένα ή και τους δύο γονείς, ανάλογα με το ποιο πρόσωπο συνοδεύει το ανήλικο παιδί.

Επισημαίνεται ότι είναι υπαρκτός ο κίνδυνος της «αρπαγής/ απαγωγής» ανηλίκων παιδιών από τον ένα γονέα ή άλλο συγγενικό πρόσωπο, χωρίς τη γνώση ή έγκριση του άλλου γονέα, ή ακόμη χωρίς την έγκριση του δικαστηρίου (εάν βέβαια υπάρχει ενώπιον δικαστηρίου θέμα κηδεμονίας ή άλλη παρόμοια αιτία) και διαφυγή του στα κατεχόμενα μέσω μη νόμιμων σημείων διέλευσης.

Επισημαίνεται ότι στα νόμιμα σημεία διέλευσης (οδοφράγματα) διεξάγονται έλεγχοι προκειμένου να τηρείται η έννομη τάξη και να εφαρμόζεται ο κανονισμός που διέπει την “πράσινη γραμμή”. Ειδικότερα, προς τήρηση της έννομου τάξεως η Αστυνομία διεξάγει ελέγχους των διερχομένων για εξακρίβωση στοιχείων ούτως ώστε να αποφευχθεί η διέλευση ατόμων τα οποία έχουν διαπράξει οιοδήποτε ποινικό αδίκημα ή εκκρεμεί εναντίον τους οποιοδήποτε ένταλμα Δικαστηρίου εφόσον αυτά τα άτομα έχουν συμπεριληφθεί σε Κατάλογο Αναζητούμενων Προσώπων (STOP LIST). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο απαγωγέας αποπειραθεί να μεταβεί στις κατεχόμενες περιοχές, μέσω οδοφράγματος, και εφόσον έχει προηγηθεί καταγγελία εις βάρος του για την “αρπαγή/ απαγωγή ανηλίκου”, η μετάβασή του προς τα κατεχόμενα θα αποτραπεί από την Αστυνομία η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διεξαγωγή ελέγχων των διερχομένων στα οδοφράγματα.

Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ)

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (Υπουργείο Εσωτερικών) έχει την αρμοδιότητα διεξαγωγής ορθού ελέγχου για την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων σε ανήλικα πρόσωπα, και την καταχώρηση των στοιχείων στο σύστημα Stop-List (απαγορεύει την έξοδο από την Κύπρο) του Μηχανογραφικού Συστήματος του Αρχείου Πληθυσμού του Τμήματος για μη έκδοση εγγράφων.

Το ΤΑΠΜ αποστέλλει επίσης στην Αστυνομία το σχετικό Διάταγμα του Δικαστηρίου για καταχώρηση των στοιχείων των ανηλίκων στον κατάλογο «Απαγορευμένων Προσώπων» της Αστυνομίας.

Υπηρεσία 116000

Η κοινοπραξία των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ) και “Hope For Children” United Nations Convention for the Rights of the Child Policy Center (HFC) λειτουργεί την Ευρωπαϊκή Γραμμή Βοήθειας για τα Εξαφανισμένα Παιδιά που ανταποκρίνεται στον Ευρωπαϊκά εναρμονισμένο αριθμό 116000, από τον Μάιο του 2012 (www.call116000.org).

Εξαφανισμένοι ανήλικοι θεωρούνται παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι, η γονική αρπαγή, η εγκληματική απαγωγή, χαμένα/τραυματισμένα ή αλλιώς εξαφανισμένα παιδιά και εξαφανισμένοι ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες.

Οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας είναι η πρόληψη του φαινομένου των εξαφανισμένων παιδιών καθώς και η άμεση ανταπόκριση και ψυχοκοινωνική υποστήριξη σε γονείς οι οποίοι έχουν αναφέρει στη γραμμή περίπτωση εξαφανισμένου/ων παιδιού/ών. Η Υπηρεσία έχει αναπτύξει συνεργασία με την Αστυνομία Κύπρου και το αρμόδιο Γραφείο χειρισμού θεμάτων βίας στην οικογένεια και κακοποίησης ανηλίκων, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και το Υπουργείο Εξωτερικών ενώ έχει υπογράψει Πρωτόκολλο Συνεργασίας με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Η λειτουργία της Γραμμής 116 000 έχει ως επιμέρους στόχο την ενίσχυση του έργου των αρμόδιων Αρχών σε περιπτώσεις εξαφανίσεων ανηλίκων και τη διασυννοριακή συνεργασία με οργανισμούς που λειτουργούν την γραμμή 116000 σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Επιπλέον, η κοινοπραξία των ΜΚΟ λειτουργεί τον μηχανισμό Child Abduction Alert (Συναγερμός για την Απαγωγή Παιδιών) στη Κύπρο με στόχο να διευκολύνει τη συνεργασία εμπλεκόμενων φορέων κάτω από ένα ενιαίο σύστημα το οποίο ενισχύει τις προσπάθειες της Αστυνομίας για τον εντοπισμό εξαφανισμένων παιδιών και την καταπολέμηση του προβλήματος.

Σημειώνεται ότι η κοινοπραξία έχει ξεκινήσει διαδικασίες για εκπαίδευση και πιστοποίηση του προσωπικού της ώστε να παρέχονται υπηρεσίες διασυννοριακής διαμεσολάβησης σε περιπτώσεις γονικών αρπαγών. Σημειώνεται ότι η υπηρεσία αυτή δύναται να προσφερθεί και προληπτικά.

Δράσεις Κοινοπραξίας

1. Δημιουργία και προβολή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού σποτ για ενημέρωση του κοινού.
2. Πραγματοποίηση δύο φορές τον χρόνο (Μάιο και Νοέμβριο) εκδηλώσεων για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού με διανομή ενημερωτικού υλικού και ζωντανές ραδιοφωνικές συνδέσεις σε δημόσιους χώρους.
3. Παροχή πληροφοριών και διανομή ενημερωτικού υλικού σε οδοφράγματα και αεροδρόμια.
4. Διεξαγωγή σεμιναρίων προς γονείς, δασκάλους και συμβούλους.
5. Επισκέψεις σε σχολεία όπου γίνεται ενημέρωση για τη γραμμή και για την πρόληψη της εξαφάνισης ανηλίκων.
6. Διοχέτευση ενημερωτικού υλικού στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.
7. Συμμετοχή σε εκπομπές ΜΜΕ.
8. Διασυννοριακή διαμεσολάβηση για τις περιπτώσεις εξαφανίσεων παιδιών (γονικών αρπαγών). Έχει ξεκινήσει η διαδικασία εκπαίδευσης του προσωπικού της Υπηρεσίας